

Dosar nr. 2ra-1694/18

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana - (judecător Ina Dutca)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău - (judecători N. Simciuc, I. Țurcan, I. Cotruță))

DECIZIE

26 septembrie 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

în componență

Președintele ședinței, judecător
Judecători

Valeriu Doagă
Svetlana Filincova
Tamara Chișca-Doneva
Victor Burduh
Luiza Gafton

examinând recursul declarat de Dumitru Paladi
în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Dumitru Paladi
împotriva Danielei Paladi cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere,
împotriva deciziei din 02 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a fost
respins apelul declarat de Dumitru Paladi, menținută hotărârea din 31 octombrie 2017
a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana,

c o n s t a t ă :

La 18 iulie 2018, Dumitru Paladi a depus cerere de chemare în judecată
împotriva Danielei Paladi cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere
a copiilor minori (f.d. 4-5).

În motivarea cererii de chemare în judecată, reclamantul a indicat că, prin
hotărârea din 07 martie 2014 a Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău, s-a dispus
încasarea pensiei de întreținere de la Dumitru Paladi în folosul Danielei Paladi, pentru
copiii minori xxxxxx, născută la xxxxxx și wwwww, născut la wwwww, în sumă a
câte 2000,00 lei pentru fiecare copil.

A afirmat că din data adoptării hotărârii au intervenit mai multe schimbări
esențiale în situația materială a reclamantului. Astfel, la 25 aprilie 2017, reclamantul
s-a căsătorit cu Ialamova Tatiana, care la data depunerii acțiunii era însărcinată și a
înfiat copilul acesteia - zzzzzzz.

A menționat că la moment nu este angajat în câmpul muncii, nu mai exercită
funcția de director al întreprinderii la care activa la data desfacerii căsătoriei, acesta
intrând în incapacitate de plată din cauza crizei economice.

Reclamantul a susținut că în prezent este în imposibilitate de a-și mai îndeplini obligațiunile de întreținere a copiilor minori, stabilite prin hotărârea din 07 martie 2014 a Judecătoriei Rîșcani, mun.Chișinău concomitent cu noile obligațiuni.

A solicitat modificarea cuantumului pensiei de întreținere cu încasarea pensiei în sumă de 970,00 lei pentru copilul minor xxxxx, până la atingerea majoratului și 740,00 lei pentru copilul minor wwwww, până la atingerea vârstei de 7 ani, apoi 970,00 lei până la atingerea majoratului.

La 31 octombrie 2017, Judecătoria Chișinău, sediul Ciocana a pronunțat hotărârea, prin care a respins cererea de chemare în judecată ca fiind neîntemeiată (f.d. 66, 70-73).

Prin decizia din 02 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Dumitru Paladi, s-a menținut hotărârea din 31 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana (f.d.110-115).

În motivarea soluțiilor sale, instanțele ierarhic inferioare au stabilit că , actele prezentate de către reclamant în susținerea acțiunii sale nu confirmă înrăutățirea stării financiare a acestuia, iar motivele invocate de reclamant, cum ar fi: întemeierea unei altei familii, înfierea unui copil și nașterea unui alt copil, nu pot servi temei pentru modificarea pensiei de întreținere a copiilor minori. Instanțele au considerat că, modificarea cuantumului pensiei de întreținere, ar leza drepturile copiilor minori xxxxx și zzzzz, or, admiterea cerinței de modificare a pensiei de întreținere a copiilor minori, în sensul micșorării acesteia, este în detrimentul acestora.

La 29 iunie 2018, Dumitru Paladi a declarat recurs împotriva deciziei din 02 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri prin care să fie admisă integral acțiunea înaintată (f.d. 120-124).

În susținerea recursului, recurentul a indicat că decizia instanței de apel este pasibilă de a fi casată, aceasta fiind emisă cu aplicarea eronată a normelor constituționale și anume a art. 28, art. 48 alin. (1), art. 49, art. 50 alin. (1) și (2) din Constituția RM, precum și normelor de drept internațional, în special art. 8 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, adoptată la Roma pe 04 noiembrie 1950.

Recurentul subliniază că, în general, nu pune la îndoială obligația de a plăti pensia de întreținere, doar că repune în discuție cuantumul acestei pensii, care este nejustificat de mare, în condițiile în care situația sa familială și materială s-a schimbat esențial.

La 23 iulie 2018, Curtea Supremă de Justiție a expediat intimatului o copie a cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii copiei respective (f.d. 198).

Prin referința depusă la 16 august 2018, intimata Daniela Paladi a solicitat să fie respins recursul declarat de Dumitru Paladi și menținută decizia din 02 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău (f.d. 200-202).

Prin încheierea din 12 septembrie 2018 a Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, recursul declarat de Dumitru Paladi a fost considerat admisibil (f.d. 209).

Potrivit art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces. Completul din 5 judecători decide asupra oportunității invitării tuturor participanților sau a reprezentanților acestora pentru a se pronunța cu privire la problemele de legalitate invocate în cererea de recurs.

În speță, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție a considerat că examinarea recursului este posibilă fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând în limitele invocate în recurs legalitatea hotărârii atacate, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea deciziei instanței de apel și hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

Analizând legalitatea temeiurilor invocate în cererea de recurs, prin prisma legislației în vigoare ce guvernează raportul juridic litigios și a circumstanțelor stabilite, Colegiul consideră greșită concluzia instanței de fond, menținută de către instanța de apel prin care s-a respins acțiunea privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere copiilor minori, ceea ce constituie temei de casare a hotărârilor judecătorești.

Din materialele dosarului judiciar se atestă faptul că, prin hotărârea din 07 martie 2014 a Judecătoriei Rîșcani mun. Chișinău, a fost desfăcută căsătoria încheiată între Dumitru Paladi și Daniela Paladi. S-a stabilit domiciliul copiilor minori xxxxx și wwwwww cu mama Daniela Paladi. S-a dispus încasarea de la Dumitru Paladi în beneficiul Danielei Paladi, pensia de întreținere a copiilor minori xxxxx și wwwwww, într-o sumă bănească fixă în mărime a câte 2000,00 lei pentru fiecare, începând cu 02 octombrie 2013 până la atingerea majoratului (f.d. 7).

Din materialele dosarului judiciar mai rezultă că, la 25 aprilie 2017, Dumitru Paladi a încheiat căsătoria cu Tatiana Ialamova, fapt confirmat prin certificatul de căsătorie eliberat la data de 25 aprilie 2017, de OSC Botanica mun. Chișinău (f.d.8).

Potrivit certificatului de naștere nr. 2077 din 13 octombrie 2017 (f.d. 132), în familia lui Dumitru Paladi și Tatiana Paladi, la yyyyyy, s-a născut copilul yyyyyy.

Avizul cu privire la anularea, rectificarea și/sau completarea actului de stare civilă, eliberat de Oficiul Stare Civilă sect. Centru, mun. Chișinău (f.d. 10) atestă

faptul că, în temeiul declarației privind stabilirea paternității nr. 93 din 03 mai 2017, în certificatul de naștere a copilului minor zzzzzz, în rubrica tata, au fost înscrise date despre tatăl Dumitru Paladi, născut la vvvvvvv.

Certificatul cu privire la veniturile înregistrate pe parcursul perioadei 07 martie 2018 – 30 iunie 2018, eliberat de către directorul SRL ”Țvinega-Grup”, atestă faptul că Dumitru Paladi este angajat în funcția de conducător auto, din 07 martie 2018, cu un salariu variabil de la 1600,00 lei până la 2500,00 lei (f.d. 127).

Potrivit ordinului nr. 19/1712 din 19 decembrie 2017, eliberat de către administratorul CSV ”Nelcat Capital” SRL, Vitalie Chiron, începând cu data de 19 decembrie 2017, Tatianeii Paladi i-a fost acordat concediu pentru îngrijirea copilului minor, yyyyyy, născut la yyyyy, până la împlinirea vârstei de trei ani (f.d. 128).

În conformitate cu prevederile art. 58 alin.(1) Codul Familiei, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat.

În baza art.74 al.(1) Codul familiei, părinții sunt obligați să-și întrețină copiii minori și copiii majori inapți de muncă care necesită sprijin material.

Potrivit art.75 al.(1) Codul familiei, pensia de întreținere pentru copilul minor se încasează din salariul și/sau din alte venituri ale părinților în mărime de 1/4 – pentru un copil, 1/3 – pentru 2 copii și 1/2 – pentru 3 și mai mulți copii.

Conform alin.(2) art. 75 Codul familiei, la examinarea cauzei, instanța judecătorească este în drept de a micșora sau majora cuantumul cotelor stabilite la art.75 alin.(1), ținându-se cont de starea materială și familială a părinților, de alte circumstanțe importante.

În temeiul art.76 alin.(1) Codul familiei, în cazurile când părintele care datorează întreținere copilului său are un salariu și/sau alte venituri neregulate sau fluctuabile ori primește salariu și/sau alte venituri, total sau parțial, în natură, ori nu are un salariu și/sau alte venituri, precum și în alte cazuri când, din anumite motive, încasarea pensiei de întreținere, sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri, este imposibilă, dificilă sau lezează substanțial interesele uneia dintre părți, instanța judecătorească poate să stabilească cuantumul pensiei de întreținere într-o sumă bănească fixă plătită lunar sau, concomitent, într-o sumă bănească fixă și sub forma unei cote din salariu și/sau alte venituri conform art.75.

Alin.(2) din același articol stipulează că, cuantumul sumei bănești fixe încasate în conformitate cu alin.(1) se determină de instanța judecătorească, ținându-se cont de starea materială și familială a părților, de alte circumstanțe importante și păstrându-se, dacă este posibil, nivelul anterior de asigurare materială a copilului.

Conform art.110 Codul familiei, în cazul în care starea materială sau familială a uneia dintre părți s-a schimbat, instanța judecătorească, luând în considerare și alte circumstanțe importante ale părților, este în drept, la cererea oricăreia dintre ele, să modifice cuantumul pensiei de întreținere sau să-l scutească pe debitorul întreținerii de plata acesteia.

Colegiul reține faptul că starea materială reprezintă situația socio-economică a persoanei (părinte), determinantă pentru întreținerea unei vieți decente pasibile

stabilirii în rezultatul identificării tuturor bunurilor imobile și mobile deținute în proprietate, a veniturilor obținute din activități generatoare de profit, precum și a factorilor ce influențează nemijlocit aspectul economic al persoanei.

Starea familială definește conjunctura și relațiile persoanei (părintelui) în interiorul comunității umane în care coabitează, întemeiate prin căsătorie sau izvorâtă din rudenie, iar sintagma alte circumstanțe importante, stipulate la finalul normei citate, extinde sfera de aplicare a art. 75 din Codul familiei pentru ipotezele nereglementate de lege, însă care se pot ivi în cadrul examinării unor litigii de acest gen, lăsând o marjă de apreciere instanței de judecată, din perspectiva unor factori care nu se încadrează în condițiile reliefate supra.

De dreptul de a solicita modificarea cuantumului pensiei de întreținere pot beneficia, în egală măsură, ambii părinți, în dependență de starea materială și familială a acestora, fiind suficientă în acest sens, întrunirea cel puțin a uneia din aceste ipoteze, însă schimbarea situațiilor specificate nu trebuie să fie formală, ci esențială, sarcina aprecierii respective aparținând în exclusivitate instanței competente să o examineze.

Din interpretarea art. 75 alin. (2) din Codul familiei, rezultă că titularul acțiunii care pretinde modificarea (micșorarea sau majorarea) cuantumului pensiei de întreținere își poate întemeia pretențiile sale potrivit regulilor generale ale procesului civil (contradictorialitatea, egalitatea etc) susținând și fortificând poziția în instanță de judecată prin prezentarea probelor de rigoare, fără a fi necesară respectarea unor condiții prealabile ce ar obliga reclamantul (părintele) să purceadă la adresarea în judecată, întru obținerea unui act judecătoresc de dispoziție având ca obiect încasarea pensiei de întreținere pentru copilul din căsătoria în care se află. Or, legiuitorul nu a prevăzut în cazul modificării mărimii pensiei de întreținere a altor condiții suplimentare decât cele indicate în art. 75 alin. (2) din Codul familiei, însă potrivit principiului disponibilității, reclamantul nu este privat de dreptul de a prezenta în instanță o asemenea probă scrisă dacă ea există.

Totodată, instanțele de judecată urmează a ține cont de principiul interesului superior al copilului, consacrat la art. 9 din Convenția cu privire la drepturile copilului, la care Republica Moldova este parte, de menținerea echilibrului drepturilor copiilor al ambilor părinți care nu se află în relație de căsătorie, precum și de proporționalitatea cuantumului pensiei de întreținere pentru fiecare copil în parte.

Mai mult ca atât, modificarea (micșorarea sau majorarea) cuantumului pensiei de întreținere nu trebuie să favorizeze interesele unui copil în detrimentul altuia, mărimea acesteia trebuie să fie una rezonabilă și echitabilă, determinată în exclusivitate de instanța de judecată, a cărei discreție decizională nu trebuie să depășească cadrul legal pertinent.

În acest sens instanța de recurs reține că conform normelor de drept enunțate, la modificarea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori, se va lua în considerare, ca circumstanță stabilită, informația prezentată de Biroul Național de Statistică despre valoarea minimumului de existență pentru un copil și anume, potrivit informației Biroului Național de Statistică, valoarea minimumului de existență în semestru I al anului 2018 pentru un copil în vârstă de 7-17 ani din orașe mari a

constituit 2321,53 lei, pentru un copil în vârstă de 1-6 ani din orașe mari a constituit 1771,39 lei.

Or, conform art. 18 alin. (1) din Legea nr. 338-XIII din 15 decembrie 1994 privind drepturile copilului, ambii părinți, în egală măsură, sau persoanele subrogatorii legale poartă răspundere principală pentru dezvoltarea fizică, intelectuală, spirituală și socială a copilului, ținând cont în primul rând de interesele acestuia.

Articolul 18 alin.(1) al Convenției internaționale din 20 noiembrie 1989 cu privire la drepturile copilului, în vigoare pentru Republica Moldova din 25 februarie 1993, prevede că statele părți vor depune eforturi pentru asigurarea recunoașterii principiului potrivit căruia ambii părinți au o răspundere comună pentru creșterea și dezvoltarea copilului. Răspunderea pentru creșterea copilului și asigurarea dezvoltării sale le revine în primul rând părinților sau, după caz, reprezentanților săi legali. Aceștia trebuie să se conducă înainte de orice după interesul superior al copilului.

Art. 27 alin.(2) din Convenție, care prevede că părinților și oricăror altor persoane care au în grijă un copil le revine în primul rând responsabilitatea de a asigura, în limita posibilităților și a mijloacelor lor financiare, condițiile de viață necesare dezvoltării copilului.

Astfel, reglementările menționate arată că, conform legislației, ambii părinți au datoria de a compensa cheltuielile pentru întreținerea copilului minor.

Prin urmare, reieșind din circumstanțele elucidate supra, Colegiul Civil consideră întemeiată cerința reclamantului Dumitru Paladi privind modificarea cuantumului pensiei de întreținere pentru copii minori, stabilită prin hotărârea din 07 martie 2014 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, cu încasarea pensiei de întreținere a copiilor minori într-o sumă bănească fixă.

Or, după cum s-a stabilit cu certitudine, reclamantul mai are la întreținere încă doi copii minori din a doua căsătorie, primește un salariu lunar în mărime de 2500,00 lei, iar soția sa Tatiana Paladi se află în concediu pentru îngrijirea copilului, respectiv pensia de întreținere lunară în sumă de câte 2000,00 lei pentru fiecare din cei doi copii din prima căsătorie, stabilită prin hotărârea din 07 martie 2014 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, este apreciată ca neechitabilă, fiind evidentă schimbarea circumstanțelor care au stat la baza adoptării hotărârii din 07 martie 2014 a Judecătoriei Râșcani , mun. Chișinău.

În contextul dat, nu poate fi reținut argumentul instanței de apel precum că, de către reclamant nu au fost prezentate probe care ar demonstra că, de la emiterea hotărârii din 07 martie 2014 a Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău, situația financiară și familială a debitorului s-a schimbat esențial, or, probele anexate de către reclamant la cererea de chemare în judecată atestă faptul că situația familială, dar și cea materială au suferit schimbări esențiale. Iar certificatul nr. 2353 din 07 septembrie 2017, eliberat de Serviciul Fiscal de Stat, relevat de către instanța de apel, în susținerea poziției sale nu demonstrează îmbunătățirea stării materiale a debitorului, ci doar faptul că Dumitru Paladi la data eliberării certificatului nu are datorii față de bugetul de stat.

Astfel, având în vedere că în corespundere cu prevederile art. 58 alin. (1) din Codul familiei, părinții au drepturi și obligații egale față de copii, indiferent de faptul dacă copiii sunt născuți în căsătorie sau în afara ei, dacă locuiesc împreună cu părinții sau separat, Colegiul lărgit consideră rațional și echitabil să fie revăzut cuantumul pensiei de întreținere în corespundere cu condițiile stabilite de art. 75, 110 Codul familiei.

Pe cale de consecință, luând în considerare cele constatate, dar și a faptul că concluziile instanței de apel și primei instanțe, expuse în hotărârile judecătorești, sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei, iar normele de drept material au fost aplicate eronat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Dumitru Paladi, cu casarea hotărârii primei instanțe și deciziei instanței de apel, cu pronunțarea unei hotărâri noi, prin care va admite parțial pretențiile înaintate de către Dumitru Paladi privind modificarea cuantumului pensiei pentru întreținerea copiilor minori xxxxx, născută la xxxxx și zzzzzz, născut la zzzzzz, stabilit prin hotărârea din 07 martie 2014 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, prin reducerea sumei bănești încasate de la 2000,00 lei pentru fiecare copil, la suma de 1500,00 lei, pentru fiecare copil, care urmează a fi încasați, lunar, de la Dumitru Paladi în beneficiul Danielei Paladi pentru întreținerea copiilor minori, xxxxx și zzzzzz. La stabilirea cuantumului pensiei de întreținere a copiilor minori, instanța de recurs va lua în considerare interesul superior al copiilor minori xxxxxx și zzzzzz, învederând faptul că datele statistice descriu minimul de existență pentru un copil, însă, esența creșterii și îngrijirii unui copil în opinia instanței nu poate fi limitată la minimul de existență, iar sumele indicate de către reclamant nu sunt suficiente să asigure condițiile de viață necesare dezvoltării normale a copiilor.

În conformitate cu art. 445 alin.(1) lit. b) CPC, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de către Dumitru Paladi.

Se casează decizia din 02 mai 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 31 octombrie 2017 a Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana și se emite o hotărâre nouă prin care:

Se admite parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Dumitru Paladi împotriva Danielei Paladi cu privire la modificarea cuantumului pensiei de întreținere.

Se modifică cuantumul pensiei de întreținere încasate din contul lui Dumitru Paladi în beneficiul Danielei Paladi pentru întreținerea copiilor minori xxxxxx, născută la xxxxxx și zzzzzz, născut la zzzzzz, stabilit prin hotărârea din 07 martie 2014 a Judecătoriei Rîșcani, mun. Chișinău, urmând să fie încasat din contul lui Dumitru Paladi în beneficiul Danielei Paladi pensia pentru întreținerea copiilor minori xxxx, născută la xxxxxx și zzzzzz, născut la zzzzzz, în sumă bănească fixă în mărime a câte

o 1500 (o mie cinci sute) lei 00 bani, pentru fiecare copil, lunar, începând cu data intrării în vigoare a hotărârii judecătorești până la atingerea majoratului copiilor.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței, judecător

Valeriu Doagă

Judecători

Svetlana Filincova

Tamara Chișca-Doneva

Victor Burduh

Luiza Gafton